

Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE

<http://dergipark.gov.tr/ceded>

Article type: Research

Received date: 01.10.2020

Accept date: 22.12.2020

Doi no: 10.47935/ceded.802709

Examination of Children's Books of Behiç Ak in terms of Principal Elements of Children's Literature*

Yağmur ARIKAN**, Ayşe Özgül İNCE SAMUR***

Abstract. Children's literature is a vital area that includes the adolescence period that begins with the birth of the child and meeting with the book, contributes to the development of the child through artistic works. In order to develop reading habits in children and to build reading culture consciousness, it is necessary to meet them with the works of qualified children's literature and to ensure that the book takes place in the child's life. It is known that children's books prepared by considering the child's relativity, child reality and encompassing basic education principles, contribute to the formation of the link between the child and the book. The purpose of research in this context is to examine the children's books of Behiç Ak within the framework of the principle elements of children's literature. This study have conducted by a document review method, which is one of the qualitative research methods. Ten books in the "Smiley Series of Stories", one of the child literature works of Behiç Ak, were examined with descriptive analysis. The books have been examined in three main categories in terms of principle elements of children's literature; "Outer structure properties"; size, paper, cover-skin, page layout, letters, picture; "Inner structure properties"; hero, subject, message, language-expression and "basic education principles".

Keywords: Behic Ak's children's books, children's literature, principle elements of children's literature.

*This article is produced from the master dissertation named: Examination of Children's Books of Behiç Ak in Terms of Principal Elements of Children's Literature. Bulent Ecevit University, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language Teaching.

**^{ID} Necdet Semker Ortaokulu, İstanbul, Turkey, yagmurarikan@hotmail.com.tr

***^{ID} Zonguldak Bulent Ecevit University, Faculty of Education, Turkish Education, Zonguldak, Turkeyozgulince7@gmail.com

Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından İncelenmesi *

Yağmur ARIKAN**, Ayşe Özgül İNCE SAMUR***

Öz. Çocuk edebiyatı, çocuğun doğumundan itibaren kitapla tanışmasıyla başlayan ve ergenlik dönemini de kapsayan bir süreçte sanatsal nitelikli yapıtların aracılığıyla hedef kitlenin gelişimine katkı sağlayan yaşamsal bir alandır. Çocuk okurda, okuma sevgisi ve alışkanlığı geliştirmek, okuma kültürü bilinci oluşturmak için nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarıyla çocuğu buluşturmak ve çocuğun yaşamında kitabın yer almasını sağlamak gerekmektedir. Biçim ve içerik bakımından çocuk edebiyatının temel öğelerine uygun olarak hazırlanan, temel eğitim ilkelerini kuşanan ve buna bağlı olarak çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanan çocuk edebiyatı yapıtlarının, çocuk ve kitap arasındaki bağın oluşumuna katkı sağladığı bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı, Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının söz konusu temel öğeleri çerçevesinde incelenmesidir. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Behiç Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarından Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on (10) kitabı, betimsel analiz ile incelenmiştir. Seride yer alan kitaplar çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından "dış yapı özellikleri"; büyüklük, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler, resim; "iç yapı özellikleri"; kahraman, konu, ileti, dil-anlatım ve "temel eğitim ilkeleri" olarak üç ana başlık altında incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Behiç Ak'ın çocuk kitapları, çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının temel öğeleri.

* Bu çalışma "Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**^{ID} Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Zonguldak, Türkiye, yagmurarikan@hotmail.com

***^{ID} Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Zonguldak, Türkiye, ozgulince7@gmail.com

1. Giriş

Çocuk, kendine özgü dünyasında hayal kuran, sorgulayan, yaşamı ve çevresindekileri anlamlandırmaya çalışan bir varlıktır. Dünyaya geldiği ilk günden itibaren çocuk; kendisini, çevresini, yaşamı ve yaşadığı dünyayı anlamlandırma sürecine katkıda bulunan birçok uyaran ile karşı karşıya gelmektedir. Bu uyaranlar arasında çocuğun gelişiminde yaşamsal rol oynayan bir öge de nitelikli çocuk edebiyatı ürünleridir.

Çocuk edebiyatı, çocuk ve edebiyat kavramlarının ortak bir bütünü oluşturur. Çocuk, Türkçe sözlükte küçük yaştaki oğlan veya kız olarak tanımlanmaktadır (TS, 2005). Edebiyat ise dil aracılığıyla aktarılan sözlü ya da yazılı olarak olay, duygu ve düşlerin ele alındığı sanat olarak ifade edilmektedir (TS, 2005). Alanyazında yapılan tanımlara bakıldığında ise sıklıkla edebiyatın sanatsal işlevi üzerinde durulduğu görülmektedir.

Çocuk edebiyatı, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine yönelik, gelişim düzeyine uygun, duygu, düşünce ve düş dünyalarının gelişimine katkı sağlayan yapıtların yer aldığı bir alandır. Sever'e (2015) göre çocuk edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemini de içine alan, çocukların zihinsel ve dilsel gelişimine uygun, duygu ve düşüncelerini destekleyen, beğeni düzeylerine olumlu katkılar sunan ürünler olarak tanımlanmaktadır. Diğer yandan çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa görelilik ilkesiyle hazırlanması önemlidir. Çocuğa görelilik, çocuk edebiyatı ürünlerinin, çocuğun büyüme ve gelişme çağlarına uygun olarak ruhsal, zihinsel, dilsel ve toplumsal açıdan duyarlılıkla hazırlanması olarak tanımlanabilir (Şirin, 2000). İşte bu noktada nitelikli ürünlerle çocuğu buluşturmak onun okuma kültürü edinmesinde önemli bir adım olarak görülmelidir.

Okuma kültürü bireyin okuma eylemini içselleştirmesini içeren yaşamsal bir süreç olarak ifade edilmektedir. Bu süreçte estetik duyarlılıkla oluşturulan yazılı ve görsel kültürel yapıtlar etkin rol üstlenmektedir (İnce Samur, 2017). Okuma kültürü edinimine katkı sunmak, çocuğa görelilik ilkesi uyarınca hazırlanan nitelikli çocuk kitaplarının temel işlevlerinden biridir.

Çocuk edebiyatının temel öğeleri dış yapı özellikleri; büyüklük, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler, iç yapı özellikleri; karakter, konu, ileti, dil ve anlatım ve temel eğitim ilkeleri altında üç aşamada incelenebilir (Sever vd. 2007). Bu bağlamda yazdığı ve resimlediği çocuk kitaplarıyla geniş kitlelere ulaşan yazar, karikatürist Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının temel öğeler bakımından incelenmesi (dış yapı, iç yapı ve temel eğitim ilkeleri) çalışmanın temel amacıdır.

Çocuklar okulöncesi dönemden başlayarak ilerleyen yaş ve gruplarda çeşitli boyutlarda kitaplar ile buluşturulmalıdır. Farklı boyutlarda tasarlanan bu kitapların çocuğun kolay taşıyabileceği ağırlıkta olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca bu kitaplar çocuğun kucak boyundan büyük bir genişlikte olmamalı ve onun kitaplık oluşturmasına engel olacak bir boyutta tasarlanmamalıdır (Karatay, 2011). Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında çocuk kitaplarının boyut olarak çeşitli yaş gruplarında değişkenlik gösterdiği belirtile de

çocuklar için genel olarak uygun olan 16 x 23 cm boyutundaki kitaplardır (Yüce ve Nuhoglu, 2007).

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın niteliğinin önemli olduğu bilinmektedir. Çocuk kitapları, dayanıklı ve mat kâğıtlara basılmalıdır. Çocuğun, kitabı uzun süre kullanabilmesi bakımından kitapların basımında kolay yırtılacak dayanıksız kâğıtlar kullanılmamalıdır. Basımda birinci ya da en az ikinci hamur kâğıtlar tercih edilmelidir (Sarıyüce, 2012).

Çocuk kitaplarında kapak, çocuğun kitaba yönelmesini sağlayan ilk önemli uyarandır. Estetik bir zevk gözetilerek hazırlanan kapak resmi ve tasarımı çocukta kitabı okumaya ilişkin istek uyandırır. Çocuğun duygu ve düşünce dünyasını devindiren, sanatçı duyarlılığı ile hazırlanan bir kapak tasarımı ve bu tasarımda yer alan kapak resminin, metni okumaya hazırlattığı ve çocuğa bir "ön okuma" süreci yaşattığı bilinmektedir (Sever vd. 2007; Akyüz, 2014).

Bir kitapta yer alan yazı, görsel, sayı gibi öğeler sayfa düzenini oluşturmaktadır (Sever vd. 2007). Bu bileşenler belli bir bütünlük içinde kitapta yer almalıdır. Metin ve resimler, sayfa kenar boşlukları, satırlar arası boşluklar çocuğun kitabı rahat okuyacağı bir düzende hazırlanmalıdır. Metin ve görseller, uyum içinde olmalı çocukta estetik bir zevk uyandırmalıdır. Çocuk kitaplarında, yaş düzeylerine uygun olarak farklı büyüklükte harfler kullanılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitaplarının incelenmesine ilişkin yönergede İlköğretim birinci sınıf için 20 punto, ikinci sınıf için 18, üçüncü sınıf için 14, dördüncü sınıf için 12, beşinci sınıf için 11, daha üst kademelerde ise 10 puntodan küçük harflerin kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2012).

Çocuk kitaplarında yer alan resimler ve bu resimlerin yarattığı izlenimler çocuk okurun dilsel ve bilişsel gelişiminin yanı sıra görme duyusunun gelişimine de katkı sağlamaktadır. Estetik bir boyut katılarak hazırlanan bu resimler çocuğun bakış açısını ve beğeni düzeyini zenginleştirmektedir (Özer, 2006; Sever, 2015). Bu resimler, çocuklar için aynı zamanda bir sanat eğitimi ortamı yaratmaktadır. Bu bağlamda çocuk kitaplarındaki resimlerin çocuğa göre olması ve sanatçı duyarlılığıyla estetik bir zevk gözetilerek hazırlanması önemlidir.

Çocuklar, kitaplarda yer alan kahraman ve karakterler aracılığıyla gerçek yaşam deneyimlerine ilişkin örnekler edinir, kahraman ve karakterlerle özdeşim kurup onları içselleştirme eğilimi gösterir. Bu nedenle yapıtlarda yer alan kahraman ve karakterler özenle seçilmelidir (Karagül ve İnce Samur, 2017). Karakterler özelliklerine göre okura tanıtılması bakımından kapalı ve açık karakter, olayların gelişimi boyunca ise herhangi bir değişim gösterip göstermediğine göre devingen ve durağan karakter olmak üzere ayrılabilir. Okura, özellikleri ayrıntıya inilmeden tanıtılan ve okurun tam olarak tanımadığı karakterler kapalı karakterlerdir. Kapalı karakterlerin, çocuk okura yaşam gerçekliğini tanıtmadaki katkıları daha azdır. Bunun yanı sıra okura birçok özelliği ile tanıtılan yani okurun her yönüyle iyi bildiği karakterler ise açık karakterlerdir. Yazar, iletmek istediği asıl duygu ve düşünceleri bu karakterler ile okuyucuya aktarabilir. Durağan karakterler öyküde herhangi bir değişim göstermeyen karakterlerdir. Devingen karakterler ise süreçte değişim gösteren yeni kişisel değer ve davranışlar edinen karakterlerdir. Devingen karakterlerin yaşadığı değişimin olumlu

yönde ve inandırıcı olması çocuğun karakterle özdeşim sürecini desteklediği bilinmektedir (Sever, 2015).

Yetişkinler için ortaya konulan yapıtlarda konu sınırlaması yoktur. Yaşamı ve insanı açıklamaya çalışan her şey bir yazıya konu olabilir. Çocuklar için yaratılan yapıtlarda da aynı durum söz konusudur ancak çocuk kitaplarında seçilecek konunun çocuğun gelişim evrelerine uygun, çocuk gerçekliğini önemseyen, onların beklentilerine yanıt veren, dilsel, bilişsel, toplumsal yetilerini destekleyen bir anlayışla dikkatlice seçilmesi önemlidir (Sever, 2015).

Çakır'a (2013) göre ileti, yazarın yapıtta ortaya koyduğu özel yargı ve ulaşılmamasını istediği ortak sonuçtur. Çocuk kitaplarının çocuğa doğrudan bilgi aktaran yalnızca öğretici uyarılar olmadığı gerçeği göz önünde bulundurulduğunda kitaplarda yer alan iletilerin metnin dokusuna sindirilerek diğer bir ifadeyle örtük olarak verilmesi önemlidir.

Bir çocuk yapıtını, yetişkin edebiyatından ayıran en önemli özelliği dili ve anlatımıdır. Çocuk okurda dil sevgisi, dil bilinci ve dil duyarlılığı oluşturmak çocuk kitaplarının en önemli işlevlerinden biridir (Aslan, 2006). Bu nedenle dilin zengin anlatım olanaklarından yararlanılarak çocukta dil bilinci geliştirmek için dil ve anlatım yönünden nitelikli çocuk kitapları ile çocuğu buluşturmak gerekmektedir.

Sever (2006), çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin birbirini bütünlemesinin yanı sıra bazı eğitim ilkelerini de kuşatmasının, kitabı çocuk edebiyatı yapıtına dönüştüren bir özellik olduğunu belirtmektedir. Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel eğitim ilkeleri şu ifadelerle sıralanabilir:

1. Kitaplar mantık hatalarından arınık olmalı, çocuğun sağlıklı değerler sistemi geliştirmesine olanak sağlamalıdır.
2. Kitaplar toplumdaki kadın ve erkeğin cinsel kimliklerine yönelik geleneksel yargılardan arınık olmalıdır.
3. Kitaplar çocukların kişiliklerini geliştirmesine katkı sağlar nitelikte kurgu ve iletiler taşımalıdır.
4. Kitaplarda olaylar baskıcı ve denetimci anlayıştan uzak yapılandırılmalıdır.
5. Kitaplar yazgıcılığı onaylamamalıdır.
6. Kitaplar çocuğun girişimciliğini desteklemelidir.
7. Kitaplar çocuğun düş ve düşünce gücünün gelişimine katkı sağlamalıdır.

Özetle çocuk kitapları, yazınsal ve eğitsel ilkeleri de kapsar nitelikte olmalı, çocuğun değer gelişimine katkı sağlayan iletileri sezinlemesini sağlamalıdır. Bu bağlamda belirtilen özellikleri taşıyıp taşımadığını saptamak amacıyla yazar ve çizer Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi bu çalışmanın temel amacıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olaylara ilişkin bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

2.2. İncelenen Dokümanlar

Çalışmanın kapsamını Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan *Güneşi Bile Tamir Eden Adam*, *Alaaddin'in Geveze Su Boruları*, *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*, *Vapurları Seven Çocuk*, *Havva ile Kaplumbağa*, *Pat Karikatür Okulu*, *Galata'nın Tembel Martısı*, *Akvaryumdaki Tiyatro*, *Buzdolabındaki Köpek*, *Geçmişe Tırmanan Merdiven* adlı çocuk kitapları oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, Sever vd. (2007) "İlköğretimde Çocuk Edebiyatı" adlı kitapta yer alan "Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Temel Özellikler" bölümü ve Sever'in (2015) "Çocuk ve Edebiyat" adlı kitabında yer alan "Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri" bölümünde belirlenen kavramsal çerçeveye göre değerlendirilmiştir. Kitaplar dış yapı özellikleri, iç yapı özellikleri ve temel eğitim ilkeleri göz önüne alınarak betimsel analizle incelenmiştir. Bu analiz türünde doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3. Bulgular

3.1 Gülümseten Öyküler Serisinde Yer Alan Kitapların Dış Yapı Özellikleri Bakımından İncelenmesi

Bu bölümde, Gülümseten Öyküler Serisinde yer alan kitapların dış yapı özellikleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuş ve açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 1
Kitapların Boyutlarına Göre Dağılımı

Boyut	f	%
Küçük (12 x 15 cm)	0	0
Orta (16 x 22 cm)	10	100
Büyük (22 cm ve üstü)	0	0
Toplam	10	100

Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan çocuk kitaplarının tümü, (13 x 19,5) cm boyutundadır. Bu boyut roman, öykü gibi kitaplarda kullanılan genel bir boyuttur. Tablo 1'e bakıldığında incelenen 10 kitaptan 10'u (%100) büyüklük bakımından orta boyutlu olarak ifade edilebilir. Seride yer alan kitapların tamamının aynı boyutlarda olması çocuğun kitaplık oluşturması ve düzen kurma alışkanlıklarına katkı sağlaması bakımından çocuk edebiyatı kitaplarında bulunması gereken temel öğelere uygun özellikler göstermektedir.

Tablo 2

Kitapların Kâğıt Niteliğine Göre Dağılımı

Kâğıt	f	%
Beyaz mat kuşe kâğıt	7	70
Sarı mat kuşe kâğıt	3	30
Toplam	10	100

Tablo 2'ye bakıldığında seride yer alan 10 kitaptan 7'sinin (%70) sayfa düzenlemesinde beyaz mat kuşe kâğıt kullanılırken, 3'ünde (%30) ("Galata'nın Tembel Martısı", "Akvaryumdaki Tiyatro", "Havva ile Kaplumbağa") sarı mat kuşe kâğıt kullanıldığı belirlenmiştir. Her iki kâğıt türü de göz yormamaktadır. Yazılar rahat okunabilmektedir. Kâğıt, kitabın çocuk okur tarafından uzun süre kullanılmasına olanak sağlar niteliktedir.

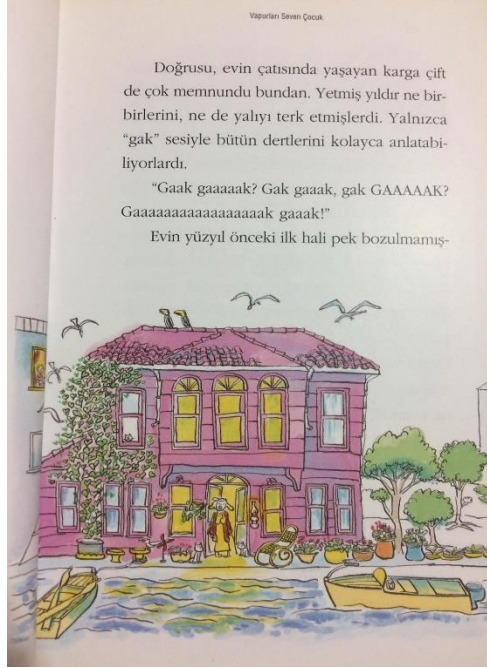
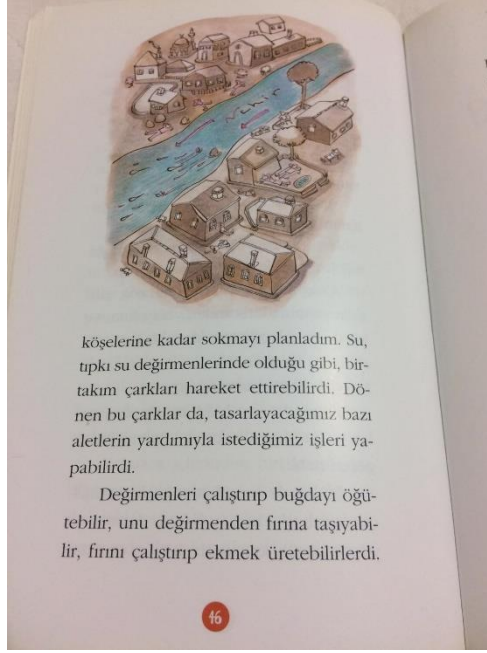
Tablo 3

Kitapların Kapak Tasarımına Göre Dağılımı

Kapak Tasarımı	f	%
Ciltli	10	100
Ciltsiz	0	0
Toplam	10	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi incelenen 10 kitaptan 10'unda (%100) sırt kısmı tutkalla yapıştırılmış dikişli cilt kullanılmıştır. Çocuğun kitabı uzun yıllar kullanabilmesi bakımından sırt kısmı tutkalla yapıştırılmış dikişli ciltler, çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerden biridir.

Seride yer alan kitapların sayfa düzeni incelendiğinde, kenar boşlukları, metin-resim oranı ve bunların uyumu çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklere uygundur. Resimler ve metin iç içe geçmemiştir. Kitaplarda yer alan sayfa düzenine ilişkin örnekler aşağıdaki görsellerde verilmiştir.

Tablo 4
Harflerin Boyutunun Yaş Düzeyine Göre Dağılımı

Düzyey	Boyut	f	%
İlkokul 1. Sınıf	20 ve üstü	0	0
İlkokul 2. Sınıf	18 ve üstü	0	0
İlkokul 3. Sınıf	14 ve üstü	0	0
İlkokul 4. Sınıf	12 ve üstü	10	100
Toplam		10	100

Tablo 4'e bakıldığında Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan kitapların tamamı (%100) 12 punto yazı boyutundadır. Bu boyut ilkokul dördüncü sınıftan itibaren çocuklar için uygun bir boyuttur.

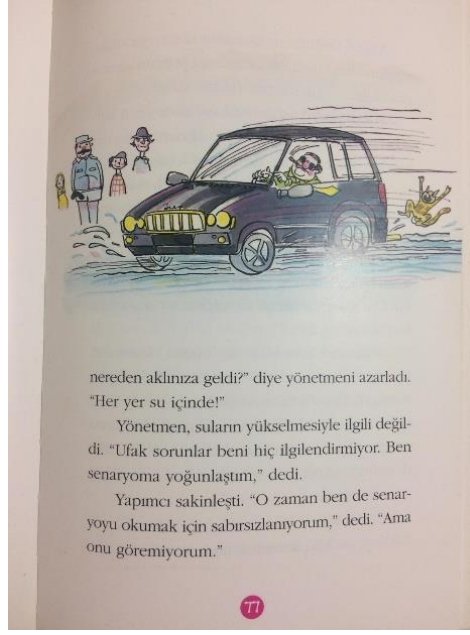
Tablo 5

Kitaplarda Yer Alan Resimlerin Çocuk Okurun Yaş ve Gelişim Düzeyine Uygunluğu

Resmin Niteliği	f	%
Çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olan	316	99,38
Çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan	2	0,62
Toplam	318	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi Gülümseten Öyküler serisinde yer alan 318 resimden 2'sinin (%0,62), ("Kedilerin Kaybolma Mevsimi" s.90, "Akvaryumdaki Tiyatro" s.77) çocuk okur için uygun olmayan bazı olumsuz alışkanlıkların görselleştirilmesi bakımından çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olmadığı belirlenmiştir. Bu belirlemeye ilişkin görseller aşağıda verilmiştir.

Genel olarak kitaplarda yer alan resimlerin (%99,38) renkli, metinde anlatılanla uyumlu aynı zamanda çocuğun düş gücünü zenginleştirecek nitelikte estetik bir duyarlılık gözetilerek hazırlandığını söylemek olanaklıdır.

3.2. Gülümseten Öyküler Serisinde Yer Alan Kitapların İç Yapı Özellikleri Bakımından İncelenmesi

Çalışmada Gülümseten Öyküler Serisinde yer alan kitapların iç yapı özellikleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur

Tablo 6
Kitaplarda Yer Alan Karakter Özelliklerinin Sayısal Dağılımı

Kitaplar	Açık		Kapalı		Devingen		Durağan	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Güneşi Bile Tamir Eden Adam	2	1,50	11	8,27	3	2,26	10	7,52
Alaaddin'in Geveze Su Boruları	2	1,50	21	15,79	1	0,75	22	16,54
Kedilerin Kaybolma Mevsimi	3	2,26	12	9,02	5	3,76	10	7,52
Vapurları Seven Çocuk	1	0,75	6	4,51	1	0,75	6	4,51
Havva İle Kaplumbağa	2	1,50	4	3,01	2	1,50	4	3,01
Pat Karikatür Okulu	2	1,50	16	12,03	2	1,50	16	12,03

Galata'nın Tembel Martısı	4	3,01	9	6,77	2	1,50	11	8,27
Akvaryumdaki Tiyatro	2	1,50	17	12,78	1	0,75	18	13,53
Buzdolabındaki Köpek	4	3,01	5	3,76	1	0,75	8	6,02
Geçmişe Tırmanan Merdiven	3	2,26	7	5,26	1	0,75	9	6,77
Toplam	25	18,80	108	81,20	17	14,27	116	85,73

Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan kahramanlar, çocuk okurun özdeşim kurabileceği karakterlerdir. Bu kahramanlar okura fiziksel ve ruhsal özellikleri ile tanıtılması bakımından açık karakter özelliği göstermektedir. Kitaplarda kahramanın yaşadıklarıyla bağlantılı kapalı karakterler de yer almaktadır. Seride yer alan kitapların tamamında açık (%18,80) karakterlere yer verilmiştir. Kitaplarda yer alan açık karakter örneklerine ilişkin kullanımlar aşağıda örneklendirilmiştir:

“Tamirci Kadir Bey'se, kendi dünyasında, yumuşak bir insandır. Böbürlenmeyi hiç sevmez. Tamir ettiği bozuk makinelerle övünmez. Sanki onlar, kendisi onardığı için değil de tesadüfen çalışmış gibi bir hava takırır” (Güneşi Bile Tamir Eden Adam, s.12).

“ Aladdin Bey filozof gibiydi. Filozofluğu, konuşmasından değil, susmasından anlaşılırdı. İri gözleriyle insana öyle bir bakardı ki, delip geçerdi. Kimse ona gereksiz bir soru soramazdı. Kalabalıkların olduğu yerlere gitmez, kahvelerde oturup saatlerce oyun oynamazdı. Arkadaşlarıyla lokantalarda da görünmezdi. Bekardı ve yalnız yaşıyordu” (Alaaddin'in Geveze Su Boruları, s.9).

Yukarıdaki örneklerde Tamirci Kadir Bey ve Alaaddin Bey'in okura birçok özellikleri ile tanıtıldığı görülmektedir. Bu nedenle kahramanlar açık karakter özelliği göstermektedir.

Seride yer alan kitaplarda kapalı karakter sayısı 108'dir. Bu bakımdan kitaplarda %81,20 kapalı karakterler yer almaktadır. Seride yer alan kitaplarda kapalı karakter örneklerine ilişkin kullanımlar aşağıdaki gibidir:

“Aslı öğretmen, listedekileri teker teker okudu. En azından şimdiden 25 çocuk filmde rol almaya can atıyordu. Bu arada, kendine rol teklifi gelirse reddetmeyeceğini de sözlerine ekledi” (Akvaryumdaki Tiyatro, s.37).

““Bir eşyanın kaybolmasını anlıyorum ama bir kedi nasıl kaybolur?” diye sordu Aylin”(Kedilerin Kaybolma Mevsimi, s.14).

Yukarıda Aslı Öğretmen ve Aylin isimli kahramanlara ilişkin doğrudan alıntılar yer almaktadır. Bu kahramanlar, kitaplarda okura çeşitli özellikleriyle tanıtılmaması bakımından kapalı karakter özelliği taşıdığı belirlenmiştir.

Tablo 6’da görüldüğü gibi incelenen kitaplarda devingen (%14,29) karakter bulunmaktadır. Kitaplarda yer alan devingen karakterlere ilişkin örnekler şunlardır:

“Doğrucu Davut biraz da şaşırmişti. ‘Burnundan rahatsız olmadığını söylemiştin hani,’ diyerek arkadaşına baktı.

Patates başını öne eğip, ‘Nefes almakta çok zorlanıyorum,’ dedi. ‘Ameliyat olmam lazım. Hazır bayılmışken, biraz değişiklik iyi olmaz mı?’ (Pat Karikatür Okulu, s.68).

“ ‘Sen haklıydın,’ dedi Erdem Bey kızına, ‘Havva’yı almadan taşınmamız hataydı’

‘Havva da, biz gidince orada yalnız kalmış,’ diye ekledi Ayşegül Hanım.

‘Bunu anlamamız biraz uzun sürdü. Kusura bakma.’

‘Bahçesiz ve havasız bir ev, hiç bize göre değil’” (Havva ile Kaplumbağa, s.85-86).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi arkadaşları tarafından *Pat Karikatür Okulu*’nda “patates” adı verilen Yılmaz ve *Havva ile Kaplumbağa*’da başkahraman Elif’in annesi Ayşegül Hanım ve babası Erdem Bey süreç boyunca geçirdiği değişimlerle devingen karakter özelliği taşımaktadır.

İncelenen kitaplarda en yüksek oranla (%85,71) durağan karakterler bulunmaktadır. Durağan karakterler süreç boyunca değişim yaşamazlar. Kitaplarda yer alan durağan karakterlere ilişkin örnek aktarımlar aşağıdaki gibidir:

“Sultan, gerçeğin Doğaç’ın yazdığı son hikâyede gizli olduğunu biliyordu. O hikâyeyi hâlâ çok merak ediyordu” (Geçmişe Tırmanan Merdiven, s.78).

“Gördükleri manzara çok şaşırtıcıydı. İskele meydanındaki otomobiller yok olmuş, koca çınar ağacı yeniden ortaya çıkmıştı. Hayati Bey, sanki hiçbir şey olmamış gibi, çınar ağacının gövdesine dayanmış horul horul uyuyordu” (Vapuruları Seven Çocuk, s.81).

Yukarıda yer alan örneklerde görüldüğü gibi Sultan ve Tamirci Kadir Bey, öykünün başından sonuna kadar herhangi bir değişim yaşamaz. Bu nedenle bu kişiler durağan karakter özelliği göstermektedirler.

Behiç Ak’ın *Gülümseten Öyküler* Serisinde yer alan kitaplarında insana, yaşama ve doğaya ilişkin toplumsal konular, farklı bakış açılarıyla ele alınmıştır. Seçilen konularda çocuğun yaşamda karşılaşılabileceği sorunlara ilişkin örneklerin sunulduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitaplarda ele alınan konular, çocuk okurun karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler araması bakımından okuru destekleyici niteliktedir denilebilir.

Tablo 7

Kitaplarda Yer Alan En Belirgin Çatışmaların Sayısal Dağılımı

Çatışmanın Türü	f	%
Kişi-Kişi Çatışması	5	50
Kişinin Kendisiyle Olan Çatışması	1	10
Kişi-Toplum Çatışması	2	20
Kişi-Doğa Çatışması	2	20
Toplam	10	100

Tablo 7’de incelenen kitaplarda oransal olarak en fazla kişi-kişi çatışması (%50) olduğu görülmektedir. Kişi-toplum çatışması (%20) ve kişi-doğa çatışması (%20), oransal olarak en az ise kişinin kendisiyle olan çatışması (%10) yer almaktadır. Kitaplarda yer alan kişi-kişi ve kişi-toplum çatışmalarına ilişkin örnek ifadeler sırasıyla aşağıda verilmiştir:

“ ‘Bu tülü kaldırmam için, dilekçe yazıp izin almam gerekir,’ diye mızırdandı.

‘Ama o kadar bekleyemez,’ diye ısrar etti Hülya, ‘Hemen şimdi kaldırılmalı!’

Mimarı ikna etmek imkânsızdı. Mimar Osman Bey kaşlarını çattı.

‘Bu tül, onlarca yazışma yaparak alındı. Kaç paraya mal olduğunu söylersem, dudaklarınız uçuklar,’ dedi. ‘Eğer onu kullanmadığım öğrenilirse, suçlu durumuna düşerim. Üstelik bu koruyucu bir tül. Yoldan geçen birinin kafasına bir şey düşerse, bütün sorumluluk bana ait olur. Bir insanın ölmesi mi iyi, bir kuşun ölmesi mi?’ (Galata’nın Tembel Martısı, s.31).

“ Zamanla birileri yalının bu halinden şikâyetçi oldu. ‘Bu yapı da artık çok eskidi. Şu pisliği yıkıp atsalar iyi olacak,’ denemeye başladılar.

‘İzin vermiyorlarmış...’

‘Ama başımıza yıkılacak ayol!’

‘Bu hurda ruhumuzu karartıyor.’

‘Şunun yerine gıcır gıcır bir apartman dikilsin artık,’ diye söylenenler arttıkça arttı” (Vapurları Seven Çocuk, s.44).

Yukarıdaki örneklere bakıldığında *Galata’nın Tembel Martısı* adlı kitapta “kişi-kişi”, *Vapurları Seven Çocuk* adlı kitapta ise “kişi-toplum” çatışmasının yer aldığı görülmektedir. Çocuk kitaplarında çeşitli çatışmalarla merak duygusu devindirilerek okurun ilgisi canlı tutulabilir (Sever, 2015). Bu bağlamda, yazarın kitaplarında oluşturduğu çatışmalar ve bu çatışmaların çeşitliliğinin çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından işlevsel olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8

Kitaplardaki Yer Alan Temaların Sayısal Dağılımı

İletiler	f	%
Hayvan Sevgisi	10	28,57
Doğayı Koruma	6	17,14
Canlıların Yaşamına Duyarlılık	3	8,57
Çevreye Karşı Duyarlılık	2	5,71
Kişisel Farklılıklar	3	8,57
Toplumsal Değerler	4	11,43
Ön Yargı	3	5,72
Saygı	5	14,29
Toplam	35	100

Tablo 8 incelendiğinde, Gülümseten Öyküler Serisi'nde en fazla "hayvan sevgisi" (%28,57) teması ele alınmaktadır. Yazarın kitaplarında kedilere sıklıkla yer vermesi, olayların gelişme ve sonuç bölümlerinde insan dışı bir canlıya etkin bir görev vermesi bu durumu açıklar niteliktedir. Seride yer alan kitaplar incelendiğinde doğayı koruma (%17,14), saygı (%14,29), toplumsal değerler (%11,43), canlıların yaşam alanına duyarlılık (%8,57), kişisel farklılıklar (%8,7), yaşanan çevreye karşı duyarlılık (%5,71) ve ön yargı (%5,72) gibi birçok temanın bulunduğu görülmektedir.

Tablo 9

Kitaplardaki Farklı Sözcük Öbeklerinin Sayısal Dağılımı

Kitaplar	İkileme		Deyim		Atasözü	
	f	%	f	%	f	%
Güneşi Bile Tamir Eden Adam	8	1,86	33	7,69	0	0,00
Alaaddin'in Geveze Su Boruları	17	3,96	23	5,36	0	0,00
Kedilerin Kaybolma Mevsimi	23	5,36	32	7,46	1	0,23
Vapurları Seven Çocuk	16	3,73	22	5,13	1	0,23
Havva İle Kaplumbağa	24	5,59	11	2,56	0	0,00
Pat Karikatür Okulu	14	3,26	16	3,73	5	1,17
Galata'nın Tembel Martısı	18	4,20	17	3,96	0	0,00

Akvaryumdaki Tiyatro	22	5,13	25	5,83	0	0,00
Buzdolabındaki Köpek	24	5,59	27	6,29	1	0,23
Geçmişe Tırmanan Merdiven	8	1,86	41	9,56	0	0,00
Toplam	174	40,56	247	57,58	8	1,86

Yazarın incelenen yapıtlarının tamamında çocuğun dil gelişimini destekleyen farklı söz ve sözcük öbeklerine yer verildiği saptanmıştır. Seride yer alan kitaplarda ikileme, deyim ve atasözüne ilişkin birçok örnek bulunmaktadır. Tablo 9'a bakıldığında incelenen kitaplarda toplam 247 deyim (%57,58), 174 ikileme (%40,56) yer almaktadır. Kitaplarda oransal olarak en az atasözüne (%1,86) yer verildiği görülmektedir. Kitaplarda yer alan deyim, atasözü ve ikilemelere ilişkin örnek kullanımlar aşağıda verilmiştir:

“Ben, ‘Besle kargayı, oysun gözünü!’ diye biliyorum, dedi Patates” (Pat karikatür Okulu, s.21)

“ ‘Üzüm üzüme baka baka kararır’ derler” (Buzdolabındaki Köpek, s.22).

“ ‘Sen onu külahıma anlat,’ diye bağırır” (Güneşi Bile Tamir Eden Adam, s.10).

“Onları salar salmaz paytak paytak denize koştuklarını gördüler” (Havva ile Kaplumbağa, s.66).

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi kitaplarda deyim, atasözü ve ikilemelere ilişkin çeşitli örnekler bulunmaktadır.

Seride yer alan kitaplar dil ve anlatım bakımından incelendiğinde, bu kitapların tamamında ayrı yazılması gereken birçok sözcüğün bitişik olarak yazılması dil ve anlatım boyutunda yazım yanlışlarının olduğunu göstermektedir. İncelenen kitaplarda ayrı yazılması gereken bazı sözcüklerin bitişik yazılmasına ilişkin örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Kedi oralı olmadı. Koltukaltını da kaşması için, sağ kolunu havaya kaldırmakla yetindi”(Geçmişe Tırmanan Merdiven, s.46).

“‘Suya girmek benim hoşuma gidiyor’ dedi. ‘Balıkadam olmayı tercih ederim’” (Akvaryumdaki Tiyatro, s.45).

“Toz mu, yağlıboya mı, plastik mi?” (Pat Karikatür Okulu, s.10).

“Fırat vapuru sapasağlam görünce sevinçten küçükdilini yutacaktı” (Vapurları Seven Çocuk, s.63).

“Öğlenleri evinde yemek yer, akşamüstleri de iskelenin batısındaki banka oturup günbatımını izlerdi” (Alaaddin’in Geveze Su Boruları, s.12).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi 'koltuk altı, balık adam, yağlı boya, küçük dil, gün batımı' sözcükleri ayrı yazılması gerekirken kitaplarda birleşik olarak yazılmıştır. Bu bakımdan kitaplarda yazım yanlışlarının olduğunu söylemek olanaklıdır.

3.3. Gülümseten Öyküler Serisinde Yer Alan Kitapların Temel Eğitim İlkeleri Açısından İncelenmesi

Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan çocuk kitaplarının çoğunluğunda, toplumsal konulara yer verildiği görülmektedir. Mahalle yaşamı, doğa ve hayvan sevgisi, insanlar arası ilişkiler yazarın sıklıkla ele aldığı konulardır.

Kitapta yer alan kahramanlar göz önünde bulundurulduğunda, toplumda kadına ve erkeğe yüklenen cinsel roller ayrıştırılmamış, kadın ve erkek olgusu metin ve resimlerde evrensel değerler gözetilerek ele alınmıştır. Buna ilişkin aşağıdaki doğrudan alıntı örnek gösterilebilir:

"Martin köyü görür görmez âşık olmuştu. Altmış küsur yaşında, iyi keman çalan, emekli bir öğretmendi. Avrupa'daki yaşamından çok sıkılmıştı. Marka delisi bir dünyada yaşamak istemiyordu artık. Sırtındaki kazaktan ayağındaki çoraba her şeyini kendisi örüyordu. Pantolonları, gömlekleri çarşı malı değildi. Yüzde yüz el yapımıydı. Kemanını ve sırt çantasını sırtlayıp Anadolu'ya gelmiş köy köy dolaşmaya başlamıştı. Dile karşı yetenekliydi" (Akvaryumdaki Tiyatro, s.10-11).

Elif'in annesi Ayşegül Hanım ve babası Erdem Bey üniversitede öğretim üyesiydiler. Göçmen kuşlarla ilgili bir projede çalışıyorlardı... Birlikte çalışır, yemekleri birlikte yapar, birlikte kitap okur, birlikte dolaşırlardı" (Havva ile Kaplumbağa, s.10-11).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, Martin isimli erkek karakterin giysilerini kendisinin örmesi, Ayşegül Hanım ve Erdem Bey'in birlikte çalışması ve yemek yapması kitaplarda kadın ve erkek arasında bir ayrıma gidilmediğine örnek olarak verilebilir.

Kitaplarda arkadaşlık, dostluk, doğa ve hayvan sevgisi gibi insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin ifadeler yer verilmiş, çocuğun dilsel ve görsel öğelerle düşünme eğitimini destekleyici bir tutum sergilenmiştir. Kitaplarda buna ilişkin bazı örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

" 'Kulenin çevresine o perdenin çekilmesi çok kötü bir şey, 'dedi Hülya üzüntüyle. 'O perde yüzünden, ebabiller kulenin kavuklarında yaşayan yavrularına ulaşamayacaklar. Yani, onları besleyemeyecekler!'" (Galata'nın Tembel Martısı, s.23).

" 'Biliyorsun, Afacan sıradan bir kurt değil,' dedi. 'Haski dedikleri bir köpek türü. Sibiry'a'nın ya da kutupların soğukunda yaşamaya alışık. Akdeniz'in sıcak ortamında yaşaması çok zor'" (Buzdolabındaki Köpek, s.52).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, kitaplarda hayvan sevgisi ve hayvanların yaşam alanlarına duyulması gereken saygıya ilişkin birçok ifade yer almaktadır.

Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on (10) öykü kitabı eğitsel ilkeler bakımından incelendiğinde çocuk edebiyatı yapıtlarının dayanması gereken temel ilkelere uygun özellikler taşıdığı görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on çocuk kitabı çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yüksel (2020) Behiç Ak'ın on dört (14) çocuk kitabının dış yapı özellikleri ve resim bakımından incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada yazarın kitaplarında kullanılan kâğıdın kalitesi, sayfa düzeni ve kitabın boyutunun çocuklar için uygun olduğunu belirtmektedir. Çalışmada ulaşılan sonuçlar bu çalışmanın sonucuyla benzer özellikler göstermektedir. Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on çocuk kitabının tamamı (%100) orta boyutta tasarlanmıştır. Bu bakımdan kitaplar çocukların düzen alışkanlıklarına ve kitaplık oluşturmalarına katkı sağlar niteliktedir. Seride yer alan kitaplarda beyaz (%70) ve sarı (%30) olmak üzere iki renk mat kuşe kâğıt kullanılmıştır. Kâğıdın kaliteli olması ve göz yormaması çocuk kitaplarında olması gereken niteliklere uygundur. Kitapların tamamında sırt kısmı tutkalla yapıştırılmış dikişli cilt kullanılmıştır. Çocuğun kitabı uzun süre kullanabilmesi bakımından bu ciltleme yönteminin sağlam ve dayanıklı olduğu söylenebilir. Sayfa düzeni bakımından kenar boşlukları, metin-resim oranı ve bunların uyumu çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklere uygundur. Kitaplarda yazı boyutu 12 puntodur. Bu boyut ilkokul dördüncü sınıftan itibaren çocuklar için uygun bir boyuttur. Kitaplarda yer alan resimler incelendiğinde resimlerin %99,38 oranla metinle uyumlu olduğu belirlenmiştir. Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan 318 resimden 2'sinin (0,62) (Kedilerin Kaybolma Mevsimi s.90, Akvaryumdaki Tiyatro s.77) kötü alışkanlıkları görselleştirmesi bakımından çocuk kitaplarında bulunması gereken resimlere uygun özellikler taşımadığı belirlenmiştir.

Alkan (2019) Behiç Ak'ın otuz (30) çocuk kitabının muhteva açısından incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada örnekleme yer alan kitaplarda en çok hayvan sevgisine yer verildiği belirtilmektedir. Bu çalışmanın sonucunda da yazarın incelenen kitaplarında en yüksek oranla (%28,57) hayvan sevgisi teması yer almaktadır. Bu yönüyle çalışmada ulaşılan sonuçlar bu çalışmanın sonucuyla benzer özellikler göstermektedir. Kitaplar içerik bakımından incelendiğinde çocuk edebiyatı temel öğeleri kapsamında nitelikli olarak hazırlanan yapıtlardır. Kahraman, konu, ileti, başlıkları halinde incelendiğinde yazınsal niteliği olumsuz etkileyecek bir bulguya rastlanılmamıştır. Uz (2019) Behiç Ak'ın Gülümseten öyküler serisinde yer alan on (10) öykü kitabının söz varlığı açısından incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada kitaplarda yer alan deyimlerin oranının diğer kalıplaşmış söz öbeklerine oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan kitaplarda en yüksek oranla (%57,58) deyimlere yer verildiği belirlenmiştir. Bu sıralamada oransal olarak ikinci sırada ikilemeler (%40,56) almaktadır. Kitaplarda oransal olarak (%1,86) en az atasözlerine yer verilmiştir. Bir başka çalışma olan Başar (2019) Behiç Ak'ın eserlerini değer eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelemek amacıyla yaptığı çalışmada da Behiç Ak'ın kitaplarında atasözlerinin diğer söz öbeklerine oranla yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu yönüyle yukarıdaki çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları benzerdir. Ayrıca kitaplarda içerik bakımından olumsuz bir durum olarak dil ve anlatım boyutunda ayrı

yazılması gereken bazı sözcüklerin, bitişik olarak yazıldığı belirlenmiştir. Bu durum çocuk okurda dilin kurallarına ilişkin yanlış öğrenmelere yol açabilir.

Kitaplar eğitsel ilkeler bakımından incelendiğinde çocuk okurda insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin, düşünce ve düş gücüne bilinçli katkılar sunan bir anlayışla kaleme alındığını söylemek olanaklıdır. Yazarın incelenen kitapları çoğunlukla toplumsal konulara değinmektedir. Mahalle yaşamı, doğa ve hayvan sevgisi, insanlar arası ilişkiler yazarın sıklıkla ele aldığı konulardır. Öykülerde yazarın kendi düşüncelerini dayatan bir anlayıştan uzak durduğu görülmektedir. Kitapta yer alan kahramanlar, göz önünde bulundurduğunda toplumda kadına ve erkeğe yüklenen cinsel roller ayrıştırılmamış, kadın ve erkek olgusu metin ve resimlerde evrensel değerler gözetilerek ele alınmıştır. Kitaplarda arkadaşlık, dostluk, doğa ve hayvan sevgisi gibi insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin ifadeler yer verilmiş, çocuğun dilsel ve görsel öğelerle düşünme eğitimi sürecini destekleyici bir tutum sergilenmiştir. Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on (10) öykü kitabı eğitsel ilkeler bakımından incelendiğinde çocuk edebiyatı yapıtlarının dayanması gereken temel ilkelere uygun özellikler taşıdığı belirlenmiştir.

Öneriler

1. Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on kitap, ilkokul döneminden başlayarak çocuk okurlara salık verilebilir.
2. Türkçe ders kitaplarında, Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'ndeki öykülerden yararlanılabilir.
3. Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan on kitap ile çocuk okurun okuma kültürü edinme sürecine katkı sağlanabilir.
4. Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler Serisi'nde yer alan resimler aracılığıyla çocuk okurda estetik duyarlılığın gelişimine katkı sağlanabilir.
5. Behiç Ak'ın çocuklar için yazdığı diğer kitaplar da çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenebilir.

Kaynakça

- Akyüz, M. (2014). *Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alkan, E. (2019). *Behiç Ak'ın kitaplarında muhteva*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Aslan, C. (2006). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çakır, P. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1).
- Başar, R. (2019). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- İnce Samur, A. Ö. (2017). Okuma kültürü edinme sürecinde "İlkokul Dönemi (6-10 yaş)". *Journal Of Hasan Ali Yücel Faculty Of Education/Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi (Hayef)*, 11(2).
- Karagül, S. ve Samur, Ö. İ. (2017). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan öykülerdeki karakter özelliklerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 336-352.
- Karatay, H. (2011). *Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- MEB. (2012). *Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*, <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1605.pdf> adresinden 29.07.2020 tarihinde edinilmiştir.
- Özer, A. (2006). Çocuk kitaplarındaki resimlerin çocuğa göreliği. *2.Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 04-06 Ekim, Ankara.
- Sarıyüce, H. L. (2012). *Türk çocuk ve gençlik edebiyatı ansiklopedisi 1*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Sever, S. (2006). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 04-06 Ekim, Ankara.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S., Dilidüzgün, S., Neydim, N. ve Aslan, C. (2007). *İlköğretimde çocuk edebiyatı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Uz, M. (2019). *Behiç Ak'ın "Gülümseten Öyküler" dizinindeki hikâye kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yüce, K. ve Nuhoglu, M. M. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Yüksel, B. (2020). *Çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından Behiç Ak'ın kitaplarında görsel tasarım, değerler ve metin ilişkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Extended Summary

1. Introduction

Children's literature is an area that contains works for the interests and needs of the children, appropriate to the level of their development, contributing to the development of the world of emotions, thoughts and dreams. Basic functions of qualified children's books are prepared according to the children. The features that should be found in qualified children's literature works were discussed under the specific titles by the researchers of children's literature. These features, which should also be found in children's books, were also called the basic elements of children's literature. The main purpose of this study is to analyze Behiç Ak's children's books in terms of the basic elements of children's literature.

2. Method

In this study, the scanning model, one of the qualitative research methods, was used. The sample of the study consists of ten children's books in Behiç Ak's "Gülümseten Öyküler" series. In the study, a literature review was conducted on the basic elements that should be found in children's books. The study was carried out by document review and scanning articles, theses, related resources, etc. Resources related to the subject were examined and the books were evaluated by considering the external structure features, internal structure features and basic education principles within the scope of the basic elements of children's literature. The books were evaluated with descriptive analysis considering the external structure features, internal structure features and basic education principles.

3. Findings, Discussion and Results

The ten children's books in Behiç Ak's "Gülümseten Öyküler" series were examined in terms of the basic elements of children's literature and the following conclusions were reached:

Yuksel (2020) Behiç Ak's study of fourteen (14) children's books in terms of external structure characteristics and image, states that the quality of the paper used in the author's books, page layout and size of the book are suitable for children. The results obtained in the study show similar characteristics to the results of this study. All ten children's books (100%) in the "Gülümseten Öyküler" series are designed in medium size. In this regard, books contribute to children's order habits and bookshelf creation. Two colors of matte coated paper were used in the books in the series: White (70%) and yellow (30%). Paper should be of good quality and do not tire the eyes meet the qualities that should be in children's books. All books used stitched skin, the back of which was glued with glue. In terms of the fact that the child can use the book for a long time, it can be said that this binding method is strong and durable. In terms of Page Layout, margins, text-to-image ratio and their compatibility match the characteristics that should be found in children's books. In books, the writing size is 12 points. This size is suitable for children from the fourth grade of Primary School. When the pictures in the books were examined, it was found that the pictures were compatible with the text with a rate of 99.38%.

It was found that two of the 318 pictures in the series did not have features suitable for the pictures that should be included in children's books.

In the study conducted by Alkan (2019) Behiç Ak to examine thirty children's books in terms of content, it is stated that love of animals is the most used in the books in the sample. As a result of this study, the theme of love for animals is the most common (28.57%) in the books examined by the author. In this respect, the results obtained in the study show similar characteristics with the results of this study. When the books are examined in terms of content, they are the works prepared in a qualified manner within the scope of the basic elements of children's literature. When the hero, subject, message, and titles are examined, there is no finding that would negatively affect the literary quality. Uz (2019) stated that Behiç Ak's study to examine ten story books in the series that made you smile, the ratio of idioms in the books is higher than other stereotypes. The study and the results of this study show similar characteristics. It was determined that idioms were used with the highest rate (57.58%) in the books in the "Gülümseten Öyküler" series. In this ranking, reduplications (40.56%) take the second place proportionally. The least proverbs are included in the books proportionally (1.86%). In another study, Başar (2019) conducted to examine Behiç Ak's works in terms of value education and his contribution to Turkish teaching, and it was stated that proverbs in Behiç Ak's books were inadequate compared to other phrases. In addition, it has been determined that some words that need to be written separately in terms of language and expression are written contiguously as a negative situation in terms of content. This situation may lead to misleading learning about the rules of the language in the child reader.

When the books are examined in terms of educational principles, it is possible to say that they are written with an understanding of human and life reality in the child reader, making conscious contributions to thought and imagination. The author's reviewed books mostly deal with social issues. Neighborhood life, love of nature and animals, and interpersonal relationships are the topics that the author frequently deals with. It is seen in the stories that the author avoids an understanding that imposes his own thoughts. Considering the heroes in the book, the sexual roles attributed to men and women in society are not separated, and the phenomenon of men and women has been addressed in text and pictures by considering universal values. In the books, expressions about the reality of human and life such as friendship, love of nature and animals are included, and an attitude that supports the child's thinking education process with linguistic and visual elements has been displayed. When 10 story books included in Behiç Ak's "Gülümseten Öyküler" series are examined in terms of educational principles, it has been determined that children's literature works have features in accordance with the basic principles they should be based on.

Arıkan, Y. ve İnce Samur, A. Ö. (2020). Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, Cilt (Sayı)*, 181-202.